

Klima

Klima na Biokovu je rezultat geografske širine, njegovog geografskog položaja u Dinarskim planinama, geološkog sastava, reljefa, nadmorske visine, ekspozicije izloženosti reljefa prema cirkulacijama zraka, vegetacijskog pokrivača i drugih faktora koji imaju znatnog utjecaja na mikroklimatske osobine ove planine. Na Biokovu je granica utjecaja dviju klima – mediteranske i kontinentalne, i to uvjetuje specifičnu klimu Biokova. Zračne mase s mora prodiru uz njegove primorske strane, preko grebena, površini i planinskih vrhova. Planinski vrhovi Biokova sa sjevera zadržavaju prodiranje hladnih masa iz unutrašnjosti kontinenta, ali isto tako i mediteranskih strujanja u unutrašnjost. Na Biokovu se sukobljavaju zračne mase s planine i mora. Tako sukobljavanje različitih zračnih masa izaziva česte promjene vremena, što u jesenjem periodu dovodi do izlučivanja kišnih i snježnih padavina, a u zimskom periodu do padanja snijega, koji se i u proljeće zadržava. Koliko je važan nagib, pravac pružanja i visina planinskih strana, toliko je važan i geološki sastav tla i pokrivenost vegetacijom. Šuma utječe kao vrsta regulatora padalina, vjetrova i topline. Sve su to faktori koji utječu na elemente mikroklimе. U općim klimatskim karakteristikama treba istaknuti temperaturne inverzije, vertikalna strujanja i vjetrove fenskog tipa. Sve ovo doprinosi raznolikosti klime.

1. Temperatura zraka

Opadanje temperature zraka s visinom na svakih 100 m je prosječno za 0.56 °C ili na 180 m za 1 °C. Tako bi središnja godišnja temperatura zraka na Biokovu od 500 do 1762 m mogla biti 13.8 °C do 1 °C. Iz ovoga se vidi kako opada temperatura zraka prema nadmorskoj visini. Opadanje temperature s visinom osjetnije je u proljeće nego u jesen.

Srednja godišnja temperatura kreće se od 15.5 °C u Makarskoj do 3.9 °C na najvišem vrhu Sv. Juri, što pokazuje izrazitu klimatsku razliku (temperaturna razlika od 11.6 °C na udaljenosti od svega 3 km).

Temperaturne razlike u toku dana i noći veoma su znatne, naročito u dolinama. U ljetno doba se tokom dana u dolinama zrak jače zagrije; otuda su u njima ljetni dani vrući, a noći hladne. Za vrijeme zimskih noći i dana temperatura zraka može biti i do 10 stupnjeva niža u kotlinama i riječnim dolinama nego na okolnim vrhovima. Svi viši, istureniji položaji su zimi topliji.

Važno je spomenuti značaj prisojne i osojne strane. Strane okrenute suncu (prisojne) su toplije, a one okrenute sjenci (osojne) su hladnije. Prisojne strane okrenute su jugu, a osojne sjeveru. Sunčeve zrake zagrijavaju manju površinu kada padaju na prisojnu, a znatno veću kada padaju na osojnu stranu. Zato prva strana dobiva više sunčeve topline i jače se zagrijava, dok druga dobiva manje topline i slabije se zagrijava.

Kada su u primorju apsolutne dnevne maksimalne temperature zraka 40 °C, tada su velike ljetne žege i vrućine. Za to vrijeme se na Biokovu vrućine ne osjećaju. Tamo je čist i svjež planinski zrak bez sparine. Srpanj i kolovoz su najtopliji mjeseci na Biokovu, ali srednja mjesečna temperatura zraka ni tada nije veća od 23.9 °C do 15 °C. važno je napomenuti da Biokovo nije nikad bez leda u dubokim vrtačama, jamama ledenicama i pećinama ledenicama.

2. Oborine

Najviše oborina pada u hladnijim jesenjim i zimskim mjesecima, znatno manje u proljeće. Maksimum oborina ima mjesec prosinac. Nešto više oborina ima u proljeće mjesec travanj.

No, sve to vrijedi samo za najniže obalne predjele, kao i za područje naselja u najužem zaleđu Biokova gdje se može očekivati znatnije povećanje oborina. Imotski, koji je od Biokova već nešto udaljen ima još uvijek samo 1310 mm godišnjih oborina prema 1067 mm, koliko je zabilježeno za Makarsku. Međutim, na primorskoj strani Biokova, u njegovim višim položajima, pogotovo u predjelu najviših grebena, oborina je znatno više. Prema 12-godišnjim mjerenjima količina oborina pomoću totalizatora pod Vošcem (uz Planinarski dom, na visini 1370 mm), može se reći da neposredno iza primorskog niza biokovskih vrhova padne godišnje u prosjeku 1845 mm oborina. U najvišem su i najkontinentalnijem dijelu Biokova količine oborina sigurno još i veće.

U višim se dijelovima Biokova redovito iznad 800 m, oborine javljaju tokom hladnijeg razdoblja (od kasne jeseni sve do ranog proljeća) i u obliku snijega. Tu se snijeg zadržava redovito sve do početka ljeta.

3. Vlaga

U području Biokova kolebanje postotka relativne vlage je vrlo veliko. To ovisi o raznim faktorima, o godišnjem dobu, vremenskim prilikama, nadmorskoj visini i vrsti terena.

Nizak postotak relativna vlage u zraku zabilježena je za vrijeme suhих zračnih strujanja, naročito za vrijeme bure. Nasuprot tome, u humidnim mjesecima, za vrijeme naoblake i češćih magla, ima mnogo vlage u zraku. Postotak vlage na Biokovu koji put je vrlo visok i do 90 %, pa i više.

4. Magla

Makarsko primorje i najniži primorski dijelovi Biokova imaju vrlo malo vlage. Viši dijelovi, naročito predjeli u primorskom nizu vrhova, obiluju čestim, iako obično kratkotrajnim maglama koje se modu pojaviti u vrijeme najtoplijih dana.

Pogotovo su tu, hladnija i kišna godišnja razdoblja bogata maglom koja se u višim dijelovima Biokova zadržava i duže vremena.

5. Mraz

U nižim predjelima mraz je rijetka pojava. S visinom pojava mraza je sve češća i trajnija. Nema štetnijeg djelovanja na listopadnu vegetaciju osim gorskog planinskog pojasa, gdje pod utjecajem kasnog mraza može doći do oštećenja već izlistalog drveća.

Rani jesenji mraz započinje nekad već u rujnu, a redovito početkom listopada. Kasni proljetni mraz javlja se u travnju, a često i u svibnju. U visinama iznad 1200 m nema nijednog ljetnog mjeseca koji bi bio potpuno siguran od pojave mraza.

6. Vjetar

Na ovom području prevladavaju vjetrovi iz pravca sjevera i sjeveroistoka (bura). Od morskih vjetrova najveću važnost za vegetaciju ima jugo, a od kopnenih bura.

Jugo je topao primorski vjetar, čije je izvorišno područje zračne mase sjeverna Afrika. Pri prijelazu preko Sredozemnog mora zrak se navlaži, pa u naše krajeve dolazi topao i vlažan. Obično donosi kišu, povećava zračnu vlagu i temperaturu. Poseban oblik juga je anticiklonsko jugo ili "palac", kada je temperatura u porastu, ali je suho pa "spaljuje" vegetaciju.

Bura je hladni kontinentalni vjetar, koji nastaje prelijevanjem hladnog zraka koji ispuni Panonsku zavalu i prelije se preko Dinarida. Obično puše u hladnijem dijelu godine, isušuje zrak i tlo, snižava temperaturu, povećava isparavanje i transpiraciju. Možemo općenito reći da su sva mjesta na Biokovu, i to u svako doba godine izložene buri. Bura presudno djeluje na održavanje i širenje osjetljivog mediteranskog drveća i grmlja, dok jugo i drugi vjetrovi s mora pogoduju rastu zimzelenog drveća i grmlja. Zato ono prevladava tamo gdje je utjecaj ovih vjetrova najveći, na južnim padinama okrenutim moru. Oni tereni koji su jače izloženi vjetrovima sa sjevera obrasli su pretužno ili sasvim listopadnim elementima.

U toplom dijelu godine u našem primorju često puše maestral. Maestral puše ujednačenom brzinom i karakterizira lijepo i stabilno vrijeme.